

## MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 7/2014 rd

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om vattentjänster och av markanvändnings- och bygglagen**

*Till jord- och skogsbruksutskottet*

### INLEDNING

#### **Remiss**

Riksdagen remitterade den 5 februari 2014 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om vattentjänster och av markanvändnings- och bygglagen (RP 218/2013 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning och bestämde samtidigt att miljöutskottet ska lämna utlåtande om ärendet till jord- och skogsbruksutskottet.

#### **Sakkunniga**

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Antti Belinskij, jord- och skogsbruksministeriet

- regeringssekreterare Erja Werdi och juristpraktikant Santeri Syrjälä, miljöministeriet
- chef för samhällsteknik Kirsi Rontu, Finlands Kommunförbund
- jurist Leena Penttinen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- verkställande direktör Osmo Seppälä och juridisk chef Anneli Tiainen, Finlands Vattenverksförening rf.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- juris licentiat Pasi Kallio, filosofie doktor Kirsi Kuoppamäki och filosofie doktor, docent Susanna Lehvävirta, forskningsprogrammet Viides ulottuvuus — Viherkatot osaksi kaupunkia, Helsingfors universitet
- Finlands miljöcentral.

### UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

#### **Motivering**

Det allmänna syftet med lagförslaget är att trygga tillgången till säkra vattentjänster till skäligt pris och att förbättra hanteringen av regn- och smältvatten, alltså dagvattenhanteringen. Från miljöskyddssynpunkt är de viktigaste ändringsförslagen i propositionen de som gäller effektivare dagvattenhantering, ett adekvat underhåll av avloppsnätet och bättre hantering av störning-

ar som rör vattentjänsterna. Syftet med reformen är att i synnerhet förbättra beredskapen inför översvämningar i tätorter och störtregn och att minska antalet bräddningar av obehandlat spillvatten samt förbiledningarna vid vattenreningsverken. Det är viktigt att förbättra helhetshanteringen av dagvatten i takt med att de extrema väder- och vattenförhållandena tilltar i och med klimatförändringen.

Den gällande lagen om vattentjänster har allmänt taget fungerat synnerligen väl. Vatten-tjänstverkens vattenledningsnät omfattar för närvarande cirka 90 procent och avloppsnäten cirka 80 procent av hushållen i Finland. Den gäl-lande lagstiftningen om vattentjänster behöver emellertid kompletteras eller preciseras. Det är i synnerhet det bristfälliga underhållet och de otillräckliga grundliga renoveringarna av vat-ten- och avloppsnäten som utgör ett allvarligt problem. Den mest allvarliga bristen är de otill-räckliga satsningarna på saneringar. Andelen vattenledningar i dåligt skick utgör cirka 6 pro-cent av vattenledningsnätets totala längd och an-delen dåliga avlopp cirka 12 procent av avlopp-snätets totala längd. Utskottet anser att de mera ingående bestämmelserna om att avgifterna för vattentjänster i fortsättningen ska täcka både vattentjänstverkens nyinvesteringar och deras ersättningsinvesteringar verkligen behövs. En annan orsak till att ändra lagstiftningen är behö- vet att förbättra funktionssäkerheten hos vatten- och avloppstjänsterna och samtidigt beakta vat-ten- och avloppsnätens kondition och de tillta- gande extrema väderförhållandena. Dessutom bör verksamheten och ekonomin i fråga om vat- tentjänstverk i naturlig monopolställning göras öppna för insyn oberoende av organisations- form. Det är också nödvändigt att vattentjänst- verken ger mera information.

Skyldigheten enligt lagen om vattentjänster att ansluta en fastighet till ett vattentjänstverks vatten- och avloppsnät har ofta upplevts som orättvis i glesbygdsområden i de fall där fastig- hetens vattenförsörjning och avlopp redan upp- fyller kraven i lagstiftningen. Utskottet konsta- terar att det har förekommit enskilda fall där an- slutningstvånget helt klart drivits för långt vid tillämpningen av lagen. De missförhållanden som gäller tvånget har enligt utskottets åsikt nu korrigerats på ett lyckat sätt.

En viktig principiell ändring är att avlopps- hanteringen av dagvatten och dräneringsvatten nu inte längre ska omfattas av begreppet vatten- tjänster i lagen om vattentjänster. Denna änd- ring inverkar på lagens tillämpningsområde så att de flesta bestämmelserna inte längre ska till-

lämpas på avloppshanteringen av dagvatten, utan i stället regleras helhetshanteringen av dag- vatten mera utförligt i de nya bestämmelser som ska tas in i markanvändnings- och bygglagen.

Enligt förslaget ska bestämmelserna om hel- hetshanteringen av dagvatten samlas i ett nytt 13 a kap. i markanvändnings- och bygglagen. Avsikten är att precisera kommunernas uppgif- ter när det gäller hanteringen av dagvatten, främ- ja ovanjordiska hanteringsmetoder och beakta dagvattenhanteringen när områdesanvändning- en planeras. Utskottet poängterar att en väl ge- nomförd dagvattenhantering kräver en övergri- pande planering av markanvändningen, och där- för är det ändamålsenligt att föra in bestämmel- serna om dagvattenhanteringen i markanvänd- nings- och bygglagen. Utskottet anser att kom- munerna har bättre förutsättningar än vatten- tjänstverken att påverka införandet av metoder för dagvattenhantering, eftersom kommunerna när de planlägger och beviljar byggnadslov kan reservera de områden som behövs för att infiltrera och fördröja dagvatten.

Den viktigaste markeringen i lagreformen är det principiella förbudet mot att leda dagvatten tillsammans med spillvatten i så kallade blandavlopp, om det inte är möjligt att garantera att avloppssystemet fungerar oklanderligt. I praktiken får blandavloppen vara kvar i gamla stadskärnor, men lagreformen kräver att syste- men ändras så att det är möjligt att förhindra att dagvatten orsakar bräddning av spillvatten till sjöar och vattendrag från överbelastade pumpstationer och avloppsreningsverk. Att spillvatten kommer ut i sjöar och vattendragen i samband med rikliga regn leder till hygienpro- blem och i extrema fall finns det risk för att människor ska insjukna. Utskottet framhåller att man i fortsättningen särskilt måste se till att dag- vattnets kvalitet förbättras för att de mottagande vattenekosystemen ska belastas mindre också i detta avseende.

Det nya kapitlet i markanvändnings- och bygglagen avses också innehålla bestämmelser om dagvattenplaner. Det är en typ av planer som är jämförbar med tekniska planer och som kan ingå i gatuplanen eller planen för allmänna om-

råden. Av planen framgår de lösningar och konstruktioner för hantering av dagvatten som ingår i kommunens dagvattensystem. Kommunens dagvattenplan ska vara utarbetad så att den beaktar ökade regnmängder, detaljplanen, gatuplanen och planen för allmänna områden och så att den fyller kraven på funktion, säkerhet och trivsel. Kommunen kan i enlighet med de föreslagna bestämmelserna också besluta att ta ut en ny typ av avgift för att täcka sina kostnader för att bygga dagvattensystemet samt kostnaderna för användning och underhåll. Avgiften ska gälla de fastighetsägare och fastighetsinnehavare som omfattas av verkningsområdet för kommunens dagvattensystem. Utskottet konstaterar att ett annat alternativ för kommunerna kunde vara att också fortsatt täcka kostnaderna för hanteringen av dagvatten av skattemedel.

Lagförslaget betonar på ett berömvärt sätt trivsel- och rekreationsaspekterna i fråga om de våtmarker som berörs av dagvattenhanteringen. Dessa aspekter utgör kulturella ekosystemtjänster. Det är bra att den dagvattenplan som ingår i

lagreformen enligt rekommendationerna ska vara förenad med planeringen av parker och grönområden, vilket är en förutsättning för att de kulturella ekosystemtjänsterna ska kunna utnyttjas till fullo. Utifrån de inledande erfarenheterna av förbättrad vattenkvalitet i tätorter och av istandsättandet av bäckar är det möjligt att skapa förutsättningar för yngelproduktion av öring och annan ädelfisk i stadsregionerna. I framtiden är det viktigt att extensivt utveckla nya naturliga metoder för att minska och hantera dagvattenmängderna. Ett intressant framtida alternativ är att utveckla s.k. gröna tak i tätbebyggda stadsområden. Enligt experiment på olika håll i världen kan man med hjälp av sådana växttak hålla kvar regnvattnet och minska översvämningsriskerna till följd av störtregn.

#### **Ställningstagande**

Miljöutskottet föreslår

*att jord- och skogsbruksutskottet beaktar det som sägs ovan.*

Helsingfors den 14 mars 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst  
vordf. Rakel Hiltunen /sd  
medl. Christina Gestrin /sv  
Pauli Kiuru /saml  
Jukka Kärnä /sd  
Jari Lindström /saf

Eeva-Maria Maijala /cent  
Tapani Mäkinen /saml  
Martti Mölsä /saf  
Sari Palm /kd  
Raimo Piirainen /sd  
Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio.